

Haýsy kelle

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 24 января, 2025

Haýsy kelle HAÝSY KELLE

Soňky döwürde pensiýadaky ilçileriň kitaplaryny okadym:

- Müfit Özdeş «Diplomatyň ýandepderçesi» (“Harici Bir Hariciyecinin Not Defteri”);
- Ömer Önhon «Ilçiniň gözünden Siriýa» (“Büyükelçinin Gözünden Suriye»);
- İlçi Ender Aratyň koordinatörlygynda taýýarlanan «Ýazylmadyk ýatlamalar. Ýigrimi diplomat gürrüň berýär» (“Kayıt Dışı Anılar-20 Diplomat Anlatıyor”).

Geň galdyryjy maglumatlary edindim bu kitaplardan. Ýeri gelende ýazaryn. Häzir ýazjaklarym başga!

Ýigrimi pensioner ilçiden biri Bozkurt Aran «diplomat» adalgasyny ýumor gatyşykly şeýle düşündirýär:

«Iňlis diplomaty Wottonyň 1604-nji ýylda diplomatlary «ýurdunyň peýdasyna ýalan sözlemek üçin daşary ýurda ugradylan dürs adamlar» diýendigini bilýändirler».

«Fransuz döwlet işgäri Taleýran XIX asyryň ahyrynda diplomatpany «ýalan sözlemek we ony inkär etmek» diýip düşündiripdir.

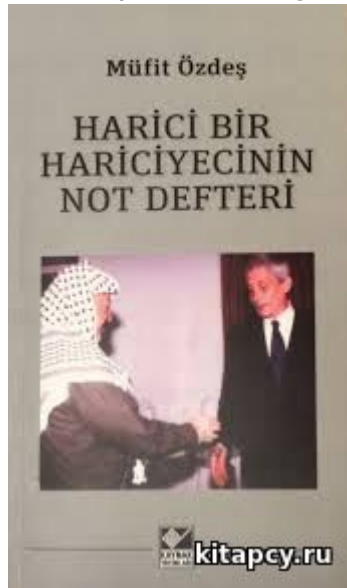
«Sowuk uruş» döwri hakda ýazan kitaplary bilen uly meşhurlyga eýe bolan Tom Klensi ýalan meselesine goşmaça düşündiriş berip «Ynandyryjy görnüşde ýalan sözlemek üçin hakykata degişli bir zatlary bilmegiň zerurdygyny» aýdypdyr...»

Klensiniň bu kesgitlemesi maňa Dostoýewskiniň şu sözünü ýatlatdy:

«Hakykat hiç wagtam hakykata meňzemeýär, bilýäňiz dälmi? Ony hakykata meňzeş şekile getirmek getirmek üçin içine hökman bir

ýalan goşmak gerek...»

Iň köp şu kesgitlemäni haladym:

• RHP-niň DEPUTATY

Iňlis syýasatçysy Uinston Çerçiliň pikiriçe diplomatiýa «hakykatlary beýleki tarapda ynjalyksyzlyk döretmezden aýdyp bilmek sungatydy»...

Ýeri... ýetmiş ýaşly tejribeli pensioner türk diplomatyň her çykyşynyň jemgyýetçilikde zol uly nägilelik bilen garşylanmagyny nähili düşündirmek gerek?

Üstesine... ol diňe pensioner diplomatam däl, esasy oppozision partiýa RHP-niň halk deputaty...

Onuň aýdýan sözleri agzalyk edýän partiýasynda-da nägilelik döredýär. Şonuň üçinem başlygyň sanawyndadygyna garamazdan partiýanyň mejlisine saýlanmady! RHP-niň başlygynyň daşarky gatnaşyklardan jogapkär kömekçisi wezipesine bellenmedi. Emma... Bu ýagdaýa şeýle çykalga tapyldy: «Başlygyň daşarky gatnaşyklardan jogapkär baş geňeşçisi» edilip bellendi we bu boýunça başlygyň kömekçisi wezipesi boş goýuldy!

Kimiň gürrüňini edýändigimi çak edensiňiz: Ünal Çeviköz!

Çeviköziň çekişmelere, nägileliklere sebäp bolan sözlerinden birküç sanysyny ýatladaýyn:

«Gynansak-da, Türkiýe Azerbaýjana ýarag kömegini edýär!»

«Türkiýe Liwiýada hetden aşdy!»

«Türkiýe S-40-lerden el çekmeli bolar!»

«Türkiýe Gündogar Ortaýer deňzinde dartgynlylygy güýçlendirýän

tarap!»

«Türkiýäniň Siriýada goşun bölümlerini saklamagy dogry däl!»

«Türkiýäniň Demirgazyk Kipr Türk Respublikasynda ýapyk Maraşy açmakçy bolmagyby goldamaýarys!»

Uzatmaýyn.

Soňky gezek Türkiýäniň Şwesiýadyr Finlandiýanyň NATO agzalygyny weto etjekdigi baradaky çykyşyny tankyt etmegi ýene yzly-yzyna garşylyklaýyn gowur turuzdy. Çerçiliň söz sözleme sungatyny ýatlamaly bolýaryn...

Hem şuny soramaga mejbur bolýaryn: Çewiköz özünden geçip diýen ýaly zol nägilelige sebäp bolýan zoňtar çykyşlaryny nämüçin dowam etdirýär?

• ŞEJERESI

Bu ýazgynyň gürrüňi pensioner diplomat Ünal Çewiközün beýanatlary däl. Şu:

Çewiközün syýasy identiçnosty.

Çewiközün RHP-niň metbugat wekilidigi.

Çewiközün başlygyň geňeşçisidigi.

Ýagny, Çewiközün ähli beýanatlary pensioner diplomatyň aýtjak sözleri däl, onuň çykyşlary RHP-ni baglanyşdyrýar, RHP-ä garşy nägilelikleriň döremegine sebäp bolýar.

Partiýasyny-da garşysyna alan Çewiközün özüni şeýle arkaýyn duýmagy nireden gelip çykýar? Serediň:

Nişseden Mişel Fukä çenli sosial ylymlarda ulanylan taryhy usul bilen hereket edip soramaly bolýarys:

«Çewiközün şejeresi (gelip çykyşy)» nähili?

Gürrüňsiz, bu ýerde onuň ýedi arkasynyň gelip çykyşy däl-de, hakydasyny, aňyýetini kemala getiren programma nirden gelip çykýar?

Haýsy kişiler ýa edaralar tarapyndan taslanan kesgitlemeler, referanslar boýunça syýasy üýtgeşmelere baha berýär?

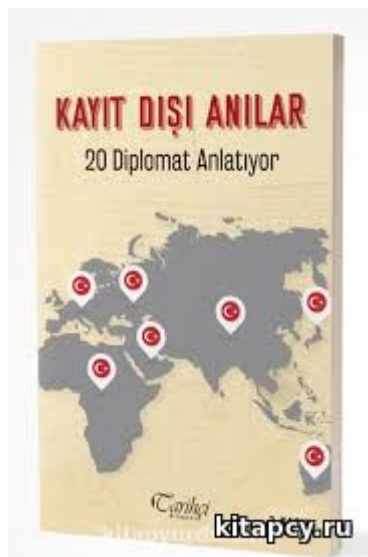
Onuň nägilelik döreden sözlerine seredip, şony sorap bileris: RHP-li Çewiköz nämüçin «NATO-nyň nökeri» kimin beýanatlar berýär? Meňzetmäniň şeýleräk manysy bar:

Ol «Sowuk uruş» ýyllarynda SSSR-de (1980-1986) boldy. Merkeze gelende Gündogar Ýewropa upravleniýesiniň bölüm müdiri bolup işledi.

Soňra Türkiýäniň Bolgariýadaky adatdan daşary we doly ygtyýarly ilçisiniň orunbasary wezipesine bellendi. 1989-njy ýylda bolsa Daşary işler ministrliginden çykyp, NATO-da ilki Ykdysadyýet-maliýe direksiýasynda, yzyndan Syýasy direksiýada sekiz ýyllap işledi.

«Sowuk uruşyň» gutarmagy bilen 1994-nji ýylda NATO-nyň Moskwa boýunça informasiýa býurosyny, yzyndan üç ýyllap NATO-Russiýa guruji aktyny taýýarlamaga gatnaşdy. (Şertbama aslyýetinde Moskwany «ýesir alyp» Gündogara ýaýylmagy maksat edinýärdi!) Abdylla Gülüň toparyndandy. Gülüň prezidentlik müddeti gutardy welin, Çewiköz daşary işler ministrliginden çykdy.

«Radikal», «Hürriyet» gazetlerinde kolonkalar (köşe yazısı) bilen çykyş etdi. Häzirem... Merkezi Londonda direktorlygyny Angliýanyň NATO-daky öňki hemişelik wekili ser Adam Tomsonyň ýöredýän Ýewropa Liderlik seti (ELN) ýaly pan-Ýewropanyň howpsuzlygyna gönükdirilen edarada işleýär we ş.m.

Sözümü jemlär bolsam:

Çewiközünü NATO-nyň nökeri kimin berýän beýanatlaryna geň galyp oturmagyň geregi barmy?

Eýsem soramalyňmy: RHP delegatlarynyň üstüni çyzan Ünal Çewiközi kim, näme maksat bilen goraýar?

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 31.05.2022 ý. Publisistika